

Samen actief in uw buurt

Handleiding

**Kinderen
doen mee**

VEILIGVERKEER
AFDELING MAASLAND

Adressen

Helpdesk Veilig Verkeer Nederland

Postbus 423
1270 AK Huizen
Tel. (035) 524 88 00
Fax (035) 524 88 99
E-mail info@vvn.nl
Internet www.vvn.nl

Landelijk Steunpunt Verkeersouders

Postbus 423
1270 AK Huizen
Tel. (035) 524 88 85 (op werkdagen van 9.00 tot 13.00 uur en van 13.30 tot 16.00 uur)
Fax (035) 526 38 21
E-mail verkeersouders@vvn.nl
www.veiligverkeernederland.nl/verkeersouder

Nederlandse Jeugd Groep

Maliebaan 127
3581 CK Utrecht
Tel. (030) 251 93 49
Fax (030) 251 93 41
E-mail njg.buro@tip.nl
www.jeugdgroep.nl

Jantje Beton

Postbus 85233
3508 AE Utrecht
Tel. (030) 244 70 00
Fax (030) 244 48 57
E-mail info@jeugdfonds.nl
www.jantjebeton.nl

Colofon

Dit is een uitgave van Veilig Verkeer Nederland
Tekst: Marian Schouten
Inhoud: Christel de Heus
Fotografie: Marian Schouten
Foto omslag: Marian Schouten
Druk: Tijn Offset

Kinderparticipatie: kinderen die meedenken, meepraten en mee-beslissen over de wijk waarin zij wonen. Kinderparticipatie betekent bijvoorbeeld dat kinderen betrokken zijn bij verkeersacties van school; dat ze kunnen meepraten over verkeersplannen van de gemeente; dat ze actief nadenken hoe hun wijk leuker en leefbaarder kan worden; maar ook, dat ze ergens terecht kunnen met hun klachten en problemen.

Kinderparticipatie

Steeds meer gemeenten bieden mogelijkheden voor kinderpacticipatie. Sommige gemeenten hebben bijvoorbeeld een kinder- of jeugdraad waarin kinderen zelf plannen kunnen maken. Daarbij hebben ze een eigen budget om die plannen uit te (laten) voeren. Het komt ook voor dat een gemeente kinderen vraagt mee te denken over haar plannen, bijvoorbeeld bij de aanleg van nieuwe speelvoorzieningen, of bij de inrichting van een woonwijk tot een 30-kilometergebied.

Als bewoner, verkeersouder, buurtwerker, vvn-vrijwilliger of wijkagent kunt u te maken krijgen met kinderpacticipatie. Kinderen kloppen bijvoorbeeld bij u aan met een vraag om hulp. Wellicht vraagt de gemeente uw assistentie bij het uitzetten van een kinderpacticipatietraject. Of misschien vindt u zelf dat kinderen wel wat meer inbreng mogen krijgen in uw wijk.

In deze handleiding vindt u praktische informatie hoe u in zulke gevallen te werk kunt gaan. In hoofdstuk 1 leest u over samenwerken met kinderen in het algemeen. In hoofdstuk 2 geven we een aantal tips voor de begeleiding van kinderen die zelf problemen willen aanpakken in de wijk of die actief willen meewerken aan het leuker en leefbaarder maken van hun buurt. In hoofdstuk 3 laten we zien hoe u kinderen kunt betrekken bij (verkeers-)plannen van de gemeente.

Inhoud

Kinderparticipatie 1

Aan de slag

1. Samenwerken met kinderen 3

2. Kinderen nemen zelf het initiatief 4

- 2.1 Zoek medestanders
- 2.2 Wat is precies het probleem?
- 2.3 Wat willen de kinderen bereiken?
- 2.4 Welke oplossingen zijn mogelijk?
- 2.5 Hoe kun je deze oplossing uitvoeren?
- 2.6 En dan ...

3. Kinderen praten mee over gemeentelijke verkeersplannen 8

- 3.1 Wees alert op plannen van de gemeente
- 3.2 Treed op als intermediair
- 3.3 Voorbeelden van werkvormen
- 3.4 Zorg voor een goede afronding

4. Ondersteuning en materialen 12

Achtergrondinformatie

5. Kinderen zien het anders 14

- 5.1 In hun belang
- 5.2 Andere plekken, andere verkeersproblemen
- 5.3 Voetgangers en fietsers
- 5.4 Fysieke en mentale beperkingen
- 5.5 Goede waarnemers
- 5.6 Informatie uit eerste hand

Adressen

Aan de slag

1. Samenwerken met kinderen

Wanneer u in uw wijk actief met verkeersveiligheid bezig bent, is het een goed idee om kinderen daarbij te betrekken. Het gaat ten slotte ook om hun veiligheid en hun mogelijkheid zich vrij en zelfstandig door de wijk te kunnen bewegen.

Uw samenwerking met kinderen kan op allerlei manieren vorm krijgen.

Een paar ideeën:

- Als uw school een verkeerscommissie heeft, kunt u leerlingen van groep 8 uitnodigen daarin zitting te nemen. Vanuit hun ervaring met verkeersveiligheid rond de school kunnen de kinderen een heel eigen inbreng hebben in uw werkgroep.
- U kunt kinderen vragen samen met u onderzoek te doen naar de verkeersveiligheid in de wijk. Foto's maken van knelpunten, auto's tellen, snelheid meten, foutparkeerders turven: mogelijkheden genoeg voor zo'n onderzoek.
- Betrek de jeugd bij acties die u wilt voeren: denk bijvoorbeeld aan de organisatie van de Nationale Straatspeeldag, het ophangen van zelfgemaakte verkeersborden of het inzamelen van handtekeningen.

“Een begeleider moet een duidelijk idee hebben wat zijn of haar positie is. Wanneer meng je je in een gesprek tussen kinderen en volwassenen? Als bijvoorbeeld de wethouder tegen de kinderen zegt dat iets niet kan, leggen kinderen zich daar al snel bij neer. Moet je dan als begeleider ingrijpen of niet? Dat vergt een voortdurende afweging.”
(Begeleider kinderraad Arnhem)

Samenwerken met kinderen is niet hetzelfde als samenwerken met volwassenen. Een paar dingen om rekening mee te houden:

- Kinderen houden over het algemeen niet van lange vergaderingen. Houd besprekingen dus kort en concreet.
- Kinderen hebben nog niet zo'n lange spanningsboog. Korte activiteiten met een duidelijk doel zullen hen meer aanspreken dan langdurig lobbywerk.
- Kinderen laten zich vrij snel overstemmen door volwassenen. Zorg dus voor een goede balans tussen jeugd en volwassenen. Houd goed in de gaten dat kinderen voldoende aan bod komen en ook serieus worden genomen. Geef ze de tijd om uit te leggen wat ze bedoelen. Vraag door en vul hun verhaal niet te snel in (“O, je bedoelt zeker dat ...”). Kinderen bedoelen soms iets heel anders dan u denkt.
- Betrek kinderen alleen bij activiteiten die ze zelf zien zitten en waarover ze zelf kunnen meebeslissen. Geef ze ook de gelegenheid om ‘nee’ te zeggen.
- Als de kinderen iets nieuws en spannends gaan doen (praten met de wethouder, gele kaarten uitdelen aan automobilisten), bied dan aan om van tevoren te oefenen. Zorg altijd voor rugdekking en bespreek achteraf hoe het is gegaan.

2. Kinderen nemen zelf het initiatief

Het gebeurt regelmatig dat kinderen spontaan met een klacht of probleem komen: een auto die altijd op de stoep staat geparkeerd; auto's die veel te hard door hun straat rijden; of struiken en andere obstakels die hun het uitzicht op het verkeer benemen. En soms willen kinderen gewoon dat het een beetje leuker wordt in hun wijk, door bijvoorbeeld meer speelruimte. Kinderen die zelf iets willen doen aan hun wijk kunnen wel een volwassen steuntje in de rug gebruiken. Vaak is er al een lange adem voor nodig om kleine verbeteringen teweeg te brengen. En dat geldt al helemaal als het gaat om het oplossen van grote (verkeers)problemen, omdat daarmee meestal verschillende belangen gemoeid zijn. Ook de ambtelijke molens van de gemeente draaien niet altijd even snel.

Hoe kunt u de kinderen die zelf in hun buurt aan de slag willen, ondersteunen?

2.1 Zoek medestanders

Onderzoek of er meer kinderen zijn die met hetzelfde probleem zitten. Als je iets wilt veranderen in je wijk, kun je het beste met een groepje zijn. Verder kunt u nagaan of er in uw gemeente een kinderraad actief is. Zo ja, zoek dan uit of de kinderraad, samen met 'uw' kinderen, het probleem wil en kan aanpakken.

2.2. Wat is precies het probleem?

Als kinderen een concreet probleem hebben, is het om te beginnen goed om samen het probleem helder te krijgen.

- Wat is precies het probleem van de kinderen? Waar speelt het? En wanneer?
- Welke mensen hebben er mee te maken? Probeer het probleem vanuit verschillende invalshoeken te bekijken: die van de kinderen, maar ook die van fietsers, ouderen, automobilisten en hondenbezitters. Bespreek hoe die andere mensen tegen het probleem van de kinderen zullen aankijken.

De kinderen kunnen hun probleem letterlijk in kaart brengen, maar ze kunnen het eveneens fotograferen. Ook kunnen ze de snelheid van het autoverkeer meten of auto's tellen. (Zie voor meer ideeën de handleiding 'Routes en knelpunten'.) Verder kunnen ze onderzoeken of er in de wijk meer kinderen en volwassenen zijn die hun probleem (h)erkennen. De kinderen kunnen bijvoorbeeld handtekeningen inzamelen, mensen op straat interviewen of een enquête houden.

2.3. Wat willen de kinderen bereiken?

Als volgende stap kunt u met de kinderen bespreken wat ze willen bereiken. Wat moet het effect zijn van de uiteindelijke oplossing?

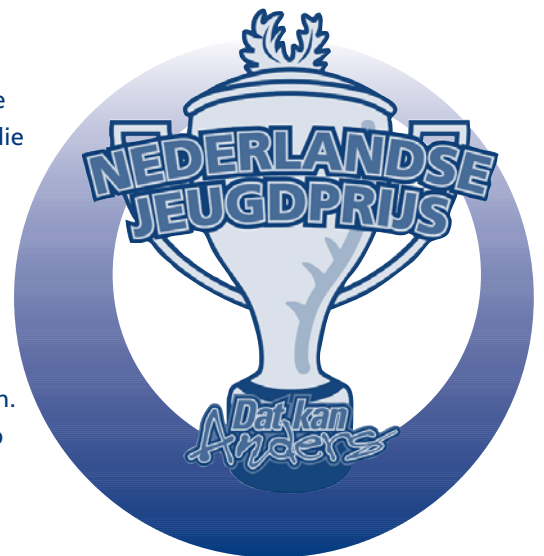
- Willen ze ergens in de buurt een speelplek, of willen ze graag spelen op die ene stoep?
- Vinden ze dat er minder auto's door de straat moeten rijden, of is het genoeg als die auto's minder snel rijden?
- Willen ze beter uitzicht op die speciale oversteekplaats? Of willen ze veilig kunnen oversteken, eventueel op een andere plek?

2.4. Welke oplossingen zijn mogelijk?

Als u weet wat het doel van de kinderen is, bekijk dan pas welke oplossingen mogelijk zijn. Het werkt goed om eerst een heleboel leuke, concrete, gekke en praktische oplossingen te verzinnen. Ga daarna schiften aan de hand van een aantal criteria. Bijvoorbeeld:

- Past deze oplossing bij het probleem?
- Bereik je met deze oplossing je doel?
- Is deze oplossing ook aanvaardbaar voor andere verkeersdeelnemers?

Het 'Dat Kan Anders'-spel leert kinderen dat er bij elk probleem diverse belanghebbenden zijn. Met het spel kunnen ze oplossingen verzinnen die voor elke belanghebbende aanvaardbaar zijn. Zie pagina 12.

"In de Roefelraad werken wij met goede begeleiding en een heldere methodiek: altijd eerst onderzoek doen om het probleem in kaart te brengen. Dan pas nadenken over oplossingen. Als je dat goed doet, blijken ook ingewikkelde dingen voor kinderen behapbaar te zijn, is geen probleem te moeilijk en komen kinderen met zinnige oplossingen."
(Begeleider kinderraad Almere)

“Op de kruising van de Fazantendreef met De Oost hebben fietsers op het fietspad voorrang. Maar veel auto’s rijden gewoon door. Heel veel kinderen moeten daar elke dag langs. Er zijn al een paar keer bijna-botsingen geweest. Wij willen graag dat er een bord komt met ‘Fietsers Eerst’ er op. Geen gewoon bord, maar zo’n bord dat oplicht als er een auto komt aanrijden.”
(Carola en Nelleke uit Dronten wonnen met dit plan de Nederlandse Jeugdprijs Dat Kan Anders 2001)

“Wij vinden dat kinderen ook wat te zeggen hebben over het verkeer. Daarom moet er een Jeugd VerkeersRaad (JVR) komen. In de JVR zijn alle basisscholen vertegenwoordigd: van elke school zitten twee leerlingen van groep 8 in de JVR. Alle kinderen kunnen ideeën inleveren via de ideeënbus die op elke school komt te staan. De JVR neemt de beste plannen over en gaat daarmee naar de gemeente. Als er een punt verbeterd is, komt er een bordje te hangen: ‘Dit punt is goedgekeurd door de Jeugd VerkeersRaad’.”
(Leerlingen van basisschool De Kleine Prins in De Bilt kwamen met dit plan in de finale voor de Nederlandse Jeugdprijs Dat Kan Anders)

2.5 Hoe kun je deze oplossing uitvoeren?

Na de eerste schifting komt vanzelf een aantal zinnige oplossingen bovendrijven. De volgende stap is om de gekozen oplossing verder handen en voeten te geven. Kunnen de kinderen dit plan zelf uitvoeren of hebben ze ook andere mensen nodig? De automobilist die foutparkeert? Een winkelier misschien? De wijkagent? De wijkraad? De gemeente? Of ...? Al pratend kunt u een lijstje maken van alle mensen en instanties die betrokken zijn bij de oplossing. Ook kunt u bespreken wat de kinderen verwachten van die mensen. Verder kunt u samen bedenken wat deze oplossing ongeveer gaat kosten. Op deze manier maakt u de voorgestelde oplossing concreet en zet u op een rij wat er allemaal moet gebeuren.

2.6 En dan ...

Daarna komt het echte werk: het uitvoeren van de plannen. Wellicht kiezen de kinderen vooral voor een symbolische activiteit, bijvoorbeeld vlaggetjes planten in alle hondendrollen op hun speelveld, of zelfgemaakte verkeersborden ophangen langs de weg waar altijd zo hard wordt gereden. Dergelijke acties zijn voor kinderen goed uitvoerbaar en genereren in ieder geval veel publiciteit. De vraag is natuurlijk wel of ze het probleem ook daadwerkelijk oplossen.

Een stap verder gaat het benaderen van de betrokkenen. Spreek bijvoorbeeld degenen aan die het probleem veroorzaken: de hondenbezitters, de foutparkeerders, de hardrijders. Dit vergt al weer wat meer van de kinderen. Belangrijk hierbij is een goede voorbereiding op zo’n gesprek en de steun van volwassenen (verkeersouder, directie van de school, wijkagent of opbouwwerker).

Voor sommige oplossingen hebben de kinderen de hulp van officiële instanties als de politie of de gemeente nodig. Hardrijders zijn vaak meer onder de indruk van een bon dan van zelfgemaakte verkeersborden. En als er in een buurt echt geen speelruimte is, dan kan alleen de gemeente voor een oplossing zorgen.

Soms verloopt zo'n contact heel vlot. Een actief politiekorps is er best voor te porren om samen met kinderen een snelheidscontrole te houden. Een gemeente die toch net plannen had voor uw woonwijk wil daarin waarschijnlijk de wensen van de kinderen wel meenemen. Het komt natuurlijk ook voor dat politie en gemeente niet direct klaar staan, bijvoorbeeld omdat ze andere prioriteiten hebben. Dan wordt actievoeren opeens erg saai en taai. Een volwassen begeleider is dan onontbeerlijk. De vraag is wat u moet doen wanneer de kinderen bot vangen en er geen zin meer in hebben. Kunnen ze steun vinden bij een kinder- of jeugdraad in de gemeente? Of nemen volwassenen (verkeersouders, wijkcomité) hun 'zaak' over?

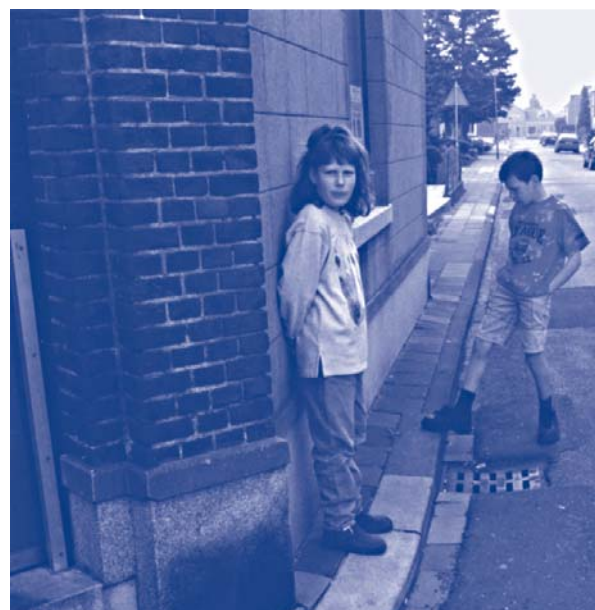
Dewi uit Hilversum had in haar buurt geen plaats om te spelen. Als ze voor haar huis op de stoep speelde werd ze weggejaagd door de burens. In 1991 richtte Dewi de actiegroep WESP op: Wij Eisen SpeelPlek. Actiegroep WESP vond een geschikte locatie voor een speelplek, maakte tekeningen en overhandigde die tijdens de Nationale Straatspeeldag aan de burgemeester. De laatste actie was een optreden van 'wespen' tijdens een commissievergadering op het gemeentehuis. Daarna hadden de kinderen er echt genoeg van. Hun zaak werd overgenomen door een groep moeders. In 1998 werd de speelplek feestelijk geopend. De initiatiefneemster was toen 17 jaar...

U kunt samen met kinderen, school en gemeente de afspraken vastleggen in een 'actiecontract'. Daarin staat wat u samen wilt bereiken en welke bijdrage elke partij zal leveren. Een speelse voorbereiding op zo'n actiecontract vindt u in het 'Dat Kan Anders'-spel (zie verder pagina 12).

"Wij hebben een snelheidscontrole gehouden, samen met de politie. We stonden langs de weg met laserguns. Via de walkietalkie gaven we aan kinderen verderop door welke auto's te hard reden. Samen met een agent gaven die kinderen het stopteken en praatte ze met de chauffeur. Aan degenen die te hard reden legden we uit dat de meeste ongelukken gebeuren omdat mensen te hard rijden. Daarna gaven we ze een nepbeveiliging. De meeste automobilisten deden het trouwens goed. Die kregen van ons een diploma.

We hadden van tevoren op het politiebureau geoefend wat we tegen de bestuurders moesten zeggen. In het begin moesten we het wel een paar keer overdoen, ook in het echt. Maar ik vond het heel leuk."
(Lid Jeugdraad in Apeldoorn)

"Het is verstandig om afspraken zwart op wit te zetten. Zo voorkomt u dat de kinderen alleen vage toezeggingen krijgen."
(Adviseur Veilig Verkeer Nederland)

3. Kinderen praten mee over gemeentelijke verkeersplannen

“Het verrast mij dat kinderen zo goed onder woorden kunnen brengen waar ze last van hebben en wat ze gevaarlijk vinden. Het valt me ook op dat kinderen met dingen aankomen die wij als volwassenen niet zien. Hun inbreng is essentieel.”
(Verkeerskundige gemeente Stein)

Gemeenten werken op veel manieren aan de verkeersveiligheid in woonwijken. Ze richten buurten in als 30-kilometerzone, herprofilen een doorgaande weg en verrichten klein onderhoud aan de straat. Het is meestal vanzelfsprekend dat buurtbewoners daarbij betrokken worden, zodat de maatregelen ook bij hun ervaringen en verwachtingen aansluiten. Kinderen krijgen hierin echter zelden een aparte stem. Dat is jammer, want kinderen hebben veel interessants te vertellen over de verkeersveiligheid in hun buurt (zie ook hoofdstuk 5 van deze handleiding).

Het organiseren van bewonersparticipatie is in principe een zaak van de gemeente. Als wijkbewoner kunt u daarin natuurlijk wel een rol spelen. Stimuleer bijvoorbeeld uw gemeente om ook kinderen te betrekken bij bewonersinspraak. Op wat voor manieren zou u dat kunnen doen?

3.1. Wees alert op plannen van de gemeente

Herinrichtingsplannen staan vaak al jaren vooruit gepland. U kunt dus makkelijk nagaan wanneer de gemeente in een bepaalde wijk aan de slag wil gaan. Vraag aan de verantwoordelijke ambtenaar of deze ook kinderen wil betrekken bij de inspraakprocedure. Argumenten voor kinderparticipatie vindt u in hoofdstuk 5 van deze handleiding.

3.2. Treed op als intermediair

Om de gemeente over de streep te trekken, kunt u aanbieden als intermediair op te treden.

- U kunt contact zoeken met scholen, buurthuizen of de kinderraad in de betreffende wijk en vragen of ze willen meewerken aan een kinderspraaktraject.
- U kunt het contact tussen de gemeente en de kinderen voorbereiden en begeleiden. De werkvormen die u daarbij gebruikt kunnen heel eenvoudig zijn. Het belangrijkste is dat de ervaringen van de kinderen centraal staan. Het gaat niet om een verkeersles, maar het gaat er om helder te krijgen wat er volgens de kinderen aan de hand is.

“De essentie van kinderteilname is: een directe uitwisseling tussen kinderen en volwassenen.”

(Adviseur Veilig Verkeer Nederland)

3.3 Voorbeelden van werkvormen

Onderzoek

De kinderen kunnen eerst zelf onderzoek doen naar de verkeerssituatie in hun buurt. Zo kunnen zij zich goed voorbereiden op het gesprek met de gemeente. De kinderen kunnen bijvoorbeeld een kaart maken met daarop hun woning en de route die zij naar school lopen. Ze kunnen foto's maken van knelpunten onderweg of metingen verrichten. Meer voorbeelden van dergelijk onderzoek vindt u in de handleiding 'Routes en knelpunten'.

“De gemeente vroeg onze medewerking voor herinrichtingsplannen van de straat voor onze school. Groep 7 deed mee. De verkeerskundige van de gemeente is eerst in de klas komen uitleggen wat er gaat veranderen in de wijk en waarom dat gebeurt. In de weken daarna zijn de kinderen zelf de situatie gaan onderzoeken. Hoeveel leerlingen komen lopend, op de fiets of met de auto naar school? Welke routes gebruiken de leerlingen? Waar steken ze over? Welke plekken worden vaak genoemd als gevaarlijke plekken? Waar parkeren de ouders hun auto?”

"We houden het simpel. Eerst sturen we een enquête naar de school met het verzoek of de kinderen die per klas willen invullen. Daarna komen de wethouder en ik een ochtend naar school. Hij gaat alle klassen langs om over het verkeer in het dorp te praten. Ik neem een paar kinderen apart om de grootste knelpunten door te nemen. In een paar uur hebben we zo een heleboel informatie bij elkaar."

(Verkeerskundige, gemeente Bernheze)

Eén groep heeft een enquête opgesteld en is daarmee langs alle klassen gegaan. Een andere groep heeft ouders op straat geïnterviewd en een derde groep leerlingen heeft foto's gemaakt van de verkeerssituatie bij het in- en uitgaan van de school.

De onderzoeksresultaten hebben we gepresenteerd aan de wijkambtenaar, de wijkwethouder en aan de verkeerskundige van de gemeente. De gemeente heeft daarna een plan gemaakt en heeft dit met de kinderen besproken." (Leerkracht basisschool De Lipper, gemeente Enschede)

Enquête in de klas

Als alternatief voor een onderzoek door de kinderen kunt u ook een enquête houden. Aan de hand van een vragenlijst inventariseert u samen met de kinderen hoe ze naar school komen, welke routes ze nemen en welke knelpunten ze onderweg tegenkomen. Een voorbeeldvragenlijst is opgenomen in de vvn-brochure 'Kinderparticipatie in gemeentelijk verkeersbeleid'.

Gesprek

Met een klein groepje kinderen en de gemeentelijke verkeerskundige (of eventueel de wijkambtenaar of de wethouder) kunt u de grootste knelpunten in detail doorspreken. Zo'n gesprek met kinderen vraagt enige handigheid. Hoe breek je het ijs en hoe krijg je hun eigen verhaal, in plaats van sociaal wenselijke antwoorden?

Een paar tips:

- Beperk het aantal volwassenen (tot bijvoorbeeld drie) en zorg dat de aanwezige volwassenen het gesprek niet naar zich toetrekken.
- Werk met kleine groepjes kinderen (zes tot acht) en praat met kinderen van verschillende leeftijden. Jonge kinderen (vanaf groep 3) kunnen vaak prima vertellen wat hen dwars zit. Bovendien hebben ze andere problemen dan de oudere kinderen van groep 7 en 8.
- Zorg voor een goede plattegrond van de buurt, waarop getekend kan worden.

- Neem de tijd om (kort) uit te leggen wie de aanwezige volwassenen zijn en waarom zij met de kinderen willen praten. Begin het gesprek met een rondje voorstellen. Vraag daarbij de kinderen waar ze wonen en hoe ze naar school komen.
- Stel gerichte vragen en luister rustig naar de antwoorden. Denk niet te snel dat u wel begrijpt wat de kinderen bedoelen. Vraag veel door, vooral naar concrete feiten: 'Wat vind je precies gevaarlijk?'; 'Waar sta je dan precies?'; 'Hoe los je dat op?'.
- Trek 30 tot 45 minuten uit voor een gesprek.
- Wees duidelijk over wat de gemeente gaat doen (of niet gaat doen) met de informatie van de kinderen. Leg afspraken zwart op wit vast.

Wijkschouw

Met een kleine groep kinderen en de verkeerskundige (of de wijkambtenaar of de wethouder) van de gemeente kunt u een kijkje nemen bij de meestgenoemde knelpunten. De kinderen lichten ter plekke toe waarom zij die plek zo gevaarlijk vinden. Gezamenlijk kunt u daarna mogelijke oplossingen bespreken.

Een paar tips:

- Ga met zes tot maximaal acht kinderen op stap.
- Beperk het aantal volwassen tot twee à drie. Zorg dat één persoon uitsluitend de verkeersveiligheid in de gaten houdt, zodat de ander zich kan concentreren op het verhaal van de kinderen.
- Leg voor de wandeling kort uit wie de aanwezige volwassenen zijn en wat de bedoeling is van de wandeling.
- Bespreek de wandeling nog even na en zorg dat de informatie van de kinderen goed op papier komt. Wees duidelijk over wat de gemeente er wel (of niet) mee gaat doen. Zet de afspraken op papier.

"Het was geen enkel probleem om de kinderen bij de les te houden. Ze vonden het heel leuk om ons rond te leiden en te vertellen wat ze onderweg allemaal meemaken. Een aantal dingen die ze vertelden wisten we al, maar ze kwamen ook met een paar punten die ons als volwassenen nooit waren opgevallen."
(Verkeerskundige van adviesbureau)

3.4. Zorg voor een goede afronding

Kinderen willen - net als volwassenen - graag weten wat de gemeente verder met hun informatie doet. Houd dus goed in de gaten dat de gemeente aan de kinderen rapporteert wat er verder gebeurt en wat zij met de knelpunten van de kinderen gaat doen. Omdat de gemeentelijke molens soms traag draaien, kan het lang duren voor dit duidelijk is. Zorg eventueel zelf voor tussenrapportages. Het is natuurlijk helemaal mooi als de kinderen worden betrokken bij de presentatie of uitvoering van de plannen.

4. Ondersteuning en materialen

'Dat Kan Anders'-spel

Het 'Dat Kan Anders'-spel is geschikt voor gebruik op school, in groep 7 en 8. Met dit rollenspel kunnen kinderen leren dat er altijd meerdere mensen betrokken zijn bij een probleem en dat zij ieder hun eigen gezichtspunt hebben. Ook leren de kinderen hoe ze oplossingen kunnen bedenken die voor alle betrokkenen acceptabel zijn. In het spel staat een (fictief) probleem in de wijk centraal. De kinderen kruipen in de rol van één van de betrokkenen (hondenbezitter, oudere heer, schooldirecteur et cetera). Zo leren ze dat je een probleem van veel kanten kunt bekijken. Vervolgens bedenken de kinderen - vanuit hun rol - oplossingen voor het probleem. Via een commentaarronde scherpen zij elkaars voorstellen aan. Ten slotte selecteren de kinderen de voorstellen die vanuit alle rollen acceptabel zijn. Op basis hiervan maken ze een 'actie-contract'. Daarin staat wat elke betrokkene zal doen om het probleem op te lossen.

Het 'Dat Kan Anders'-spel is mede ontwikkeld door Jantje Beton. Het spel is verkrijgbaar via internet (www.veiligverkeernederland.nl/webshop) en op cd-rom met handleiding (te bestellen bij het infocentrum van Veilig Verkeer Nederland)

Nederlandse Jeugdprijs Dat Kan Anders

Kinderen die plannen hebben voor de verbetering van hun woonomgeving kunnen meedingen naar de Nederlandse Jeugdprijs Dat Kan Anders. De finale van deze wedstrijd vindt ieder jaar in november plaats. De winnaar ontvangt een beker, een geldbedrag en begeleiding om het idee uit te voeren. Surf naar www.veiligverkeernederland.nl voor meer informatie. U kunt ook contact opnemen met het infocentrum van Veilig Verkeer Nederland of de Nederlandse Jeugd Groep (zie de adreslijst op pagina 16).

Nationale Straatspeeldag

Ieder jaar organiseert Veilig Verkeer Nederland de Nationale Straatspeeldag. Deze dag is bij uitstek geschikt om aandacht te vragen voor een onveilige verkeerssituatie of een ander probleem in uw woonwijk. Kinderen kunnen op deze dag bijvoorbeeld (hand)tekeningen aanbieden aan het gemeentebestuur. Ze zouden ook automobilisten staande kunnen houden en hen vragen meer rekening te houden met kinderen. Meer informatie over de Nationale Straatspeeldag krijgt u via www.veiligverkeernederland.nl of via het infocentrum van Veilig Verkeer Nederland.

Kinderparticipatie in gemeentelijk verkeersbeleid

Uitgebreide handleiding voor gemeenten en andere belangstellenden die kinderen een eigen stem willen geven in gemeentelijke verkeersplannen. Uitgave van 3VO, 2001. Te bestellen bij het infocentrum van Veilig Verkeer Nederland.

Handleiding 'Routes en knelpunten'

Handleiding voor het maken van een knelpuntenkaart van uw wijk. Te downloaden via onze site.

Vraag het ze zelf

Praktijkboek over kinderinspraak bij het inrichten van speelruimte. Uitgave van LANS, 1989. Te bestellen bij Stichting Speelruimte, tel. (033) 465 32 70.

Wacht maar af totdat ik koning ben

Suggesties voor kinderparticipatie. Uitgave van IMCO, 1996. Tel. (0299) 41 87 00.

Achtergrondinformatie

5. Kinderen zien het anders

"Ik loop een speciale route, langs een klein paadje."

(Leerling basisschool De Brök, gemeente Stein)

"Ik moet hier elke morgen oversteken. Ik kan naar twee kanten niet goed uitkijken. Aan de ene kant staat een telefooncel, aan de andere kant een glasbak."

(Leerling basisschool Het Mozaïek, gemeente Leerdam)

Volwassenen die met kinderen hebben gepraat over hun ervaringen in het verkeer, zijn het er allemaal over eens: kinderen kijken op een heel andere manier tegen verkeer aan dan volwassenen. Ze vertellen dingen waaraan je als volwassene helemaal niet denkt. Hieronder vindt u de belangrijkste argumenten om kinderen een eigen stem te geven als het over verkeersveiligheid in de buurt gaat.

5.1 In hun belang

Kinderen hebben veel belang bij een veilige woonomgeving. Zij zijn veel en graag buiten: om te spelen of om naar school, vriendjes of een club te gaan. Door zelfstandig buiten te zijn, leren ze stap voor stap het leven kennen. Buiten ontmoeten ze andere kinderen. Buiten kunnen ze net zoveel rennen, klimmen, fietsen, vallen en voetballen als ze zelf willen. Buiten leren ze omgaan met verschillende mensen. Buiten maken ze kennis met de wereld van volwassenen. Buiten is vaak de eerste plek waar ze op zichzelf zijn aangewezen.

5.2 Andere plekken, andere verkeersproblemen

Kinderen komen op andere plekken dan volwassenen en gebruiken (soms) andere routes. Ze komen dus ook andere verkeersproblemen tegen.

5.3 Voetgangers en fietsers

Kinderen nemen vooral als voetganger en fietser deel aan het verkeer. Ze hebben voornamelijk last van autoverkeer. Volwassenen zijn meestal zelf automobilist en bekijken het verkeer dus in eerste instantie vanuit die invalshoek.

5.4 Fysieke en mentale beperkingen

Door hun fysieke en mentale beperkingen hebben kinderen van andere dingen hinder dan volwassenen. Een geparkeerde auto of laaghangend verkeersbord ontnemt hun het uitzicht; een rotonde is een onbegrijpelijke constructie. Veel kinderen ervaren dagelijks dat ze door volwassen verkeersdeelnemers volledig over het hoofd worden gezien.

Bovendien zijn kinderen ook nog geen geroutineerde verkeersdeelnemers. Ze hebben sneller dan volwassenen last van onverwachte situaties zoals dubbelgeparkeerde auto's en wegomleggingen. Ook hebben ze hun fiets nog niet zo goed onder controle. Een straat vol hobbels en kuilen vormt voor jonge fietsers een groot probleem.

“De kinderen kwamen met dingen die ons nooit waren opgevallen. Ze lieten bijvoorbeeld zien dat ze ergens niet recht konden oversteken omdat aan de overkant geen stoep was maar alleen gras met hondenpoep.”

(Directeur basisschool, gemeente Horst)

5.5 Goede waarnemers

Kinderen zijn heel goede waarnemers. Ze kijken nog fris tegen de wereld aan, verbazen zich nog over dingen die volwassenen als vanzelfsprekend beschouwen. Kinderen zien details die aan onze volwassen ogen ontsnappen.

“In de Dorpsstraat moet ik soms over de straat lopen omdat iemand z'n auto op de stoep heeft geparkeerd. Ergens anders is er helemaal geen stoep.”

(Leerling basisschool St. Joseph, gemeente Stein)

5.6 Informatie uit eerste hand

Het blijkt zeer informatief te zijn om de ervaringen van kinderen uit eerste hand te vernemen. Kinderen kunnen - vanaf een jaar of zeven - uitstekend vertellen wat ze gevaarlijk vinden in hun buurt. Wanneer ouders of leerkrachten namens de kinderen het woord doen, zit er altijd een volwassen filter tussen. Dan krijg je dus informatie uit de tweede hand.

